

Oponentský posudok

Název magisterské práce: Násilí a agresivita človeka v kontextu sporu "nature vs. nurture"

Autor práce: Tomáš Jan

Oponent: Doc. Mgr. Ladislav Koreň, Ph.D.

Obsah a forma:

Autor si v jeho práci kladie za cieľ posúdiť možné faktory vyššej agresivity a násilnosti u mužov súvisiace s biológiou (nature) či výchovou/kultúrou (nurture). Práca je podľa toho členená a v zásade naplňuje jej hlavné predsavzatia. Autor spracoval značné množstvo prevažne cudzojazyčnej a medziodborovej literatúry, a ponúka podrobný a informovaný prehľad všemožných teórií, hypotéz, štúdií, atď. Pritom dokáže identifikovať ich silné i slabé miesta, a na základe toho potom relatívne opatrne formulovať závery typu:

- evidencia nepreukazuje špecifický gén (či chromozóm) pre agresivitu
- evidencia nepodporuje hypotézu, že testosterón je príčinou mužskej agresivity
- apod.

V tomto duchu autor postupuje v celej práci. Jeho hlavné závery sa zdajú byť tieto:

- áno, muži vykazujú vyššiu agresivitu/násilnosť.
- ale mužskú agresivitu/násilnosť ale nie je možné „100 %“ pripísať ani biológii, ani kultúre.
- rolu hrajú rôzne faktory (ich kombinácia):
 - o vyššia fyzická sila mužov
 - o evolučne formované mechanizmy súvisiace s reprodukciou/súťažením o samice
 - o sociálne-kultúrne stereotypy a výchova
 - o atď.

Zhodnotenie:

Práca má celkovo dobrú úroveň a vyžiadala si od autora nemalé úsilie. Jediné, čo mi v nej chýbalo, je snaha o filozofickejšie a kritickejšie uchopenie danej problematiky. V tejto podobe je práca viac prehľadová a neláme si príliš hlavu s otázkami ako je napr. táto:

- ak sú genderové (napr. maskulínne) stereotypy sociálno-kultúrne konštrukty podporujúce zvýšenú agresivitu mužov, majú či nemajú nejaký relevantný biologický-evolučný základ?

Okrem toho, hoci je autor väčšinou opatrný, niekedy sa vyjadruje takto:

„keďže gény 100 % neurčujú agresivitu, ich rola je minimálna“.

Avšak, 1) hypotéza, že gény by mali 100 % určovať agresivitu je extrém, ktorý žiadny rozumný vedec/teoretik nebude zastávať. 2) Diskreditovať (falzifikovať) takú hypotézu síce nebude problém, súčasne z toho ale nijako nevyplýva, že rola génov (biológie) je minimálna (i keby to bola pravda, musí sa to zdôvodniť inak!).

Celkovo preto navrhujem hodnotiť prácu ako takmer výbornú = B.

V Hradci Králové

10.6.2024

Doc. Mgr. Ladislav Koreň, Ph.D.